

Ангел Каралийчев

Антиката

Едно чернооко тракийско момиче мина по улицата, нарамило на кобилица две кошници с грозде. На заплетената му коса се клатушкаше сребърна антика, увиснала на червен конец. Върху гладкото кръгче на антиката личеше мъничък конник с дълго копие и шлем на главата. Конникът спокойно яхаше. Когато девойчето посегна да прехвърли кобилицата от едното си рамо на другото, косата му се преметна, нанизаната антика се изхлузи от конца и се отрони. Падна насред пътя. Звънна като пчела и се търкулна. Спря на плочника между два камъка, недалеч от прозореца на книжарница „Паисий Хилендарски“. Нейният звън стресна една мравка, сладко задрямала в дълбея до едно пукнато гроздово зърно. Мравката скочи, запълзя напред-назад, покатери се върху антиката и рече:

– Най-сетне! Доживях деня, в който от небето почнаха да падат сребърни пари. Дали ще бъда жива да дочакам и жълтиците?

– Аз не съм паднала от небето – обади се с тънък гласец антиката.

– А откъде идеш?

– Много съм отдалеко. Моето родно място е древният финикийски град Тир. Там ме направиха преди три хиляди години.

– Тогава ти си по-стара от мене – поклати замислено глава мравката.

– Кога си раждана? – попита антиката.

– Тая година, когато бликна тревата и се затопли земята.

– Тогава аз наистина съм малко по-стара от тебе – усмихна се неволно антиката. – Ти навярно и за финикийците нищо не си чувала? Искаш ли да научиш нещо за тях?

– Искам – тихо проговори мравката.

– Те бяха – почна антиката – прочути мореплаватели и търговци. – Корабите им браздяха морята и стигаха до най-отдалечените градове на стария свят. Опъваха платната им сръчни веслари, които работеха наместо мотори. По пазарите продаваха кедрово дърво и вино, червена боя, кехлибар и роби с вързани ръце.

– А ти как си дошла тук от Финикия? – попита мравката.

– Моята история е дълга. Когато излязох от монетарницата, бях новичка и шлемът на моето конниче блещукаше като росна капчица. С кораб, който приличаше на огромен резен от диня, аз доплувах до стария черноморски град Аполония. Той беше голям и шумен пристанищен град. А на хълма, който се оглеждаше в тихия залив, въртяха платнени криле десетина вятърни мелници. Един мелничар донесе на кораба торбичка, пълна с меко пшенично брашно. Финикийците взеха брашното и

му платиха с мене. Мелничарят не ме показа никому, а влезе в града и си купи една огромна делва за вино. Даде ме на грънчаря. Она грънчар беше богат човек. Той имаше голям кораб и роби веслари. Още на другия ден корабът на новия ми стопанин потегли към Бяло море и спря в столицата на древна Елада – Атина. Там имаше огромно игрище, където млади хора мятаха дискове, хвърляха копия и се надбягваха на колесници с две колелета. Помня, че пред входа на игрището заварихме един слепец: белобрад старец с арфа. Той пееше чудни песни. Възпяваше някогашната Троянска война, бързоногия Ахил, юначния Хектор и хитроумния Одисей. Народът се тълпеше да го слуша. До рамото му стоеше право едно босоного момиче с бляскави очи и бяла туника. Туй момиче беше внучка на слепия певец. Моят стопанин грънчарят не влезе в игрището, ами седна на най-близкия камък до певеца, поглади брадата си и го слуша до залез слънце. Когато игрите свършиха и навалицата се пръсна, грънчарят ме извади от кесията си и ме пусна в шепата на белобрадия. Певецът ме потърка между двата си пръста и рече на внучката си:

– Тая паричка е за тебе. Нанижи я на един конец и я сложи на шията си.

Няма никога да забравя ония години, които прекарах при стареца. Той напълни душата ми с песен. Сърцето ми се топи, когато си спомня неговия глас и крилатите думи. Девоичето го водеше за десницата по шумните градски улици, покрай брега на морето и по стръмните планински пътеки. Когато привършеше песента и уморено отпуснеше арфата на земята, внучката се навеждаше и с обич доближаваше кораловите си устни до десницата му. Една вечер замръкнахме в глухо рибарско селище. Певецът беше грохнал и гладен, а нямаше с какво да си купи хляб. Пред една хлебарница внучката на стареца ме откъсна от шията си, подхвърли ме на хлебаря и пое от ръцете му един топъл хляб със зачервена кора. Подаде го на певеца и двамата изчезнаха в мрачината. Разделихме се и вече никога не съм го срещала.

Отново тръгнах от ръка на ръка. Много векове се търкалях по света. Когато бях в столицата на Египет – Тива, – срещнах легионите на Александър Македонски, който беше тръгнал да завладее целия свят, но смъртта му пресече пътя във Вавилон. Римляните, които владееха бреговете на Средиземното море, ме отнесоха в своята столица – Вечния град. Там видях юначния тракиец Спартак, който разбунтува робите и ги поведе на пристъп срещу Римската империя. Спартак работеше като учител в едно училище за гладиатори. Той беше напет, сърчен и умен.

От него гладиаторите се учеха как да боравят с двуостър меч. Когато робите грабнаха оръжието да се бият за своята свобода, той ги отведе на оная планина, където димеше вулканът Везувий. Римляните вървяха по дир бунтовниците със силна войска. Планината беше скалиста и стръмна. Отгоре надолу слизаше само един път и римляните го пресякоха. Тревога обхвана обсадените роби, но Спартак не се уплаши. Той заповяда на своите хора да нарежат лозина от дивите планински лози и да изплетат здрави стълби. Късно след полунощ, когато долу римските войници задряха, въстаниците безшумно се спуснаха един след друг по лозовите стълби, заобиколиха римския стан и го нападнаха. Ужас обхвана Вечния град, когато робите от всичките кътища на империята почнаха да се сбират под знамената на Спартак. В Апулия стана последният бой. Преди срещата между робите и техните господари неустрашимият Спартак изкара меча си от ножницата и погуби своя кон.

– Ако изляза от тоя бой победител, коне, колкото щеш! Ако загина, никакъв кон не ще ми бъде потребен! – извика той и се хвърли там, където искряха стоманените мечове. Загина Спартак, но името му грее като звезда във вековете.

Един търговец на стъкленници за сълзи ме отнесе в някакъв тракийски град и ме предаде на един селянин срещу кошница грозде. Но преди да узная къде се намирам, селянинът ме отнесе в своя дом, пушна ме в едно гърне и ме зарови в нивата си заедно с още четиридесет и седем монети. Хиляда и петстотин години прекарах под земята. Хиляда и петстотин пъти нивата ражда жито, а от гнездата на Дърветата изхвъркнаха хиляда и петстотин поколения птички. Случайно ме изрови с големия плуг Трактористът на сегашното кооперативно стопанство. Цялото гърне с монетите той предаде в музея, само мене задържа за дъщеричката си. Тя подскочи от радост, като ми видя конничето, върза ме с червен конец на косата си, грабна кобилицата с кошниците, набра узряло грозде от лозето и тръгна насам. Тъкмо на туй място се отроних. Къде се намирам?

– Ти се намираш в едно село, близо до някогашния град Филипополис, основан от бащата на Александър Македонски – отговори мравката, която, макар че беше мъничка, много неща знаеше.

– Как се казва този град сега?

– Пловдив.

– Ах, колко съм стара и уморена! – изпъшка антиката. – Тежат ми хилядолетията. Цялата земя обиколих. Видях крушението на стотици държави и най-сетне дочаках годините, когато навсякъде окованите

роби захванаха да трошат оковите си. Искам вече да си почина.

– Защо не идеш в музея? – попита мравката.

– Какво нещо е музеят?

– Не знаеш ли? Дом на старините. Аз познавам тукашния учител. Ще му кажа да те вземе и да те отнесе в градския музей. Но в замяна искам да ми отстъпиш твоето войниче.

– Защо ти е? – попита антиката.

– Ще го поставя тука на пост, за да варди гроздовото зърно от лакомите кокошки, докато изтичам до мравуняка и повикам другарките си задружно да го изтикаме до в къщи. Много е сладък сокът на зърното.

– Може – усмихна се антиката.

Войничето се раздвижи, подгони коня си, обиколи антиката и засана на стража до гроздовото зърно.

Наоколо притъмня. Появиха се светкавици. Завалия дъжд.

Конникът каза на антиката:

– Мамо, позволи ми да се подслоня под стряхата на оная книжарница, додето спре дъждът.

– Иди, чедо! – рече антиката.

Додето капките тупкаха на улицата, металният финикиец препусна към грейналата витрина и започна любопитно да разглежда подредените мастилници, перодръжки, детски играчки, книги. По едно време той съзря върху корицата на един голям том образа на величествения старец, когото беше виждал някога.

– Как се казва този старец? – попита конникът едно порцеланово зайче с дълги уши.

– Нима не го знаеш? – отвърна зайчето. – Този е великият Омир.

– Защо са го изписали върху книгата?

– Защото в нея са напечатани песните му за Троянската война.

– Тъй ли? – развълнува се малкият конник, смахмузи коня си и препусна към майка си.

Дъждът бързо престана, ноridoшлият порой отвлече и зърното, и мравката, която тичаше разтревожена. През разкъсаните облаци се показа златната глава на месечината. Тя плуваше тъй, както е плувала преди три хиляди години.

Антиката я гледаше и мълвеше:

– Всичко на този свят се мени. Воденичните камъни на времето смляха милиони хора. Само ти си вечна, златна месечино!

– И песните на дивния певец Омир, когото срещнахме в древна Елада! – обади се финикийският конник и като се намести върху

антиката, отпусна копието си и заспа изведнъж...

КРАЙ

© Ангел Каралийчев

Сканиране, разпознаване и редакция: moosehead, 2008

Издание:

Приказки от български писатели
Издателство „Български писател“, 1981 г.
с/о Jusautor Sofia

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8899>]